مبحث :
حروف مشبه بالفعل

إِنَّ: جمله پس از خود را تاکید میکند و به معنای (قطعاً، بی گمان، به درستی که) میباشد.

(...إِنّ الله لا يُضيعُ أجرَالمُحسِنِينَ)

...قطعاً خداوند پاداش نیکوکاران را تباه نمیکند.

أنَّ : به معنی (که) است و دو جمله را به هم پیوند می دهد.

(...قال أعلَمُ أنَّ اللهَ علی کُلِّ شیئٍ قَدیرٌ)

..گفت میدانم که خدا بر هر چیزی تواناست.

معمولاً لِأنَّ در پاسخ به لِماذا می آید و به معنای (زیرا،برای اینکه) می باشد.

كَأنَّ : به معنای (گویی و مانند) است.

كَأنَّ إِرضاءَ جَميعِ الناسِ غايةٌ لاتُدرِكُ.

گویی خشنود کردن همه مردم هدفی است که به دست آورده نمی شود.

لکنَّ: به معنای (ولی) و برای کامل کردن پیام و برطرف کردن ابهام جمله قبل از خود به کار می رود.

(إِنَّ اللهَ لَذو فضلٍ علی الناسِ ولکِنَّ أکثَرَالناسِ لایَشکُرونَ)

(بی گمان خدا دارای بخشش بر مردم است ولی اکثر مردم شکر گذار نیستند.)

لَیتَ : به معنای (کاش) و بیانگر آرزوست و به صورت (یا لَیتَ) هم به کار می رود.

(....وَ یَقولُ الکافِرُ یا لَیتَنی کُنتُ تُراباً)

(...و کافر می گوید: ای کاش من خاک بودم.)

لَعَلَّ : به معنای (شاید) است:

(....إِنَّا جَعَلناهُ قُرآناً عَرَبِیّاً لَعَلَّکُم تَعقِلونَ)

(....بی گمان ما قرآن را به زبان عربی قرار دادیم شاید تعقل کنید.)

نکته : لَیتَ برای آرزوهای دست نیافتنی است اما لَعَلَّ برای مواردی است که امکان تحقق آنها وجود دارد.

حروف مشبه بالفعل بر سر جمله اسمیه (مبتدا و خبر) وارد می شوند، مبتدا را منصوب می کنند که در این حالت به آن اسم حروف مشبه بالفعل گفته میشود اما اعراب خبر را تغییر نمی دهند و مرفوع نگه میدارند.

اللهُ عالِمٌ ← اِنَّ اللهَ عالِمٌ

مبتدا خبر

مرفوع مرفوع

اسم إِنَّ خبر إِنَّ

منصوبَ مرفوعَ

تمرین : اسم و خبر حروف مشبه بالفعل را در عبارات زیر مشخص کنید.

۱. قالو إنَّ لَنا أجراً إن کُنّا نحنُ الغالبینَ.

۲. إلهی إنَّکَ علی کلِّ شیءٍ قدیرٌ.

۳. إنَّ الأُمّهات المؤمنات، ناجحات.

پاسخ :

اسم حروف مشبه بالفعل	خبر حروف مشبه بالفعل
۱. أجراً (مبتدا مؤخر)	لنا (خبر مقدّم)
۲. ((کَ)) در إنّکَ	قديرٌ
۳. الأُمّهاتِ	ناجحاتٌ

تست:

أيُّ عباره لا تشتملُ على الحروف المشبّهة بالفعل؟

الف) ذهب رسول الله يوماً الى المسجد فَوَجَدَ هناک رجلاً يتعبّد.

ب) قال : أخی...ليته يصلّی مثلی.

ج) إنَّ أخاک لأحقّ منک بالجنبة.

د) فقال : أخی، يکتفل معاش أهل بيتی، لکنّه لا يتعبّد مثلی.

پاسخ : گزینه ۱

در گزینه ی ۲ لیت از حروف مشبه بالفعل است.

در گزینه ی ۳ إنّ از حروف مشبه بالفعل است.

در گزینه ی ۴ لکنّ از حروف مشبه بالفعل است.

نکات ترجمه

ترجمه إنَّ در فارسی ضروری نیست یعنی اگر در گزینه ای جمله از هر نظر درست ترجمه شده باشد، فقط به این دلیل که إنَّ ترجمه نشده است گزینه را رد نکنید.

لَیتَ یا لَعلَّ + فعل ماضی = ماضی استمراری یا بعید

التِلمیذُ درسَ فی المدرسۀ :

دانش آموز در مدرسه درَس میخواند.

لیتَ التلمیذَ درسَ فی المدرسۀ :

ای کاش دانش آموز در مدرسه درس می خواند(خوانده بود).

لَیتَ یا لَعلَّ + فعل مضارع= مضارع التزامی

التِّلمیذُ یدرسُ فی المدرسهِ :
دانش آموز در مدرسه درس می خوانَد.

لیتَ التِّلمیذَ یدرسُ فی المدرسهِ :
کاش دانش آموز در مدرسه درس بخواند.

تست :

إنّ الّذين قالوا ربّنا الله ثمّ استقامو فلا خوفٌ عليهم :

۱. قطعاً آنان گفتند پروردگار ما فقط الله است آن گاه استقامت کردند،پس هیچ ترسی آنان را نیست.
۲.قطعاً کسانی که گفتند پروردگار ما الله است سپس استقامت کردند،پس ترسی بر آنان نیست.
۳.همانا آنان که می گویند قطعاً خدای ما الله است آن گاه پایداری به خرج می دهند، پس آنان را خوفی نیست.
۴.این که کسانی که می گویند خدای ما الله است سپس پایداری می کنند،پس هیچگونه خوفی بر آنان نیست.

پاسخ :

گزینه ی ۲ درست است :

إنّ:قطعاً،همانا / الّذین قالوا : کسانی که گفتند /

ربّنا الله : پروردگار ما الله است / ثمَّ : سپس /

استقاموا : استقامت پیشه کردند /

فلا خوفٌ علیهم : پس ترسی بر آنان نیست.